

İÇİNDEKİLER

Boş Ev Macerası	7
Norwood'lu İnşaatçının Macerası	40
Dans Eden Adamlar Macerası	78
Yalnız Bisikletçinin Macerası	118
Priory Okulu Macerası	151
Kara Peter Macerası	199
Charles Augustus Milverton Macerası	232
Altı Napolyon Macerası	259
Üç Öğrencinin Macerası	290
Altın Kelebek Gözlük Macerası	317
Kayıp Ragbi Oyuncusu Macerası	352
Abbey Çiftliği Macerası	386
İkinci Leke Macerası	423

Boş Ev Macerası

1894 yılının baharında, saygıdeğer Ronald Adair'in sıradışı ve açıklanamaz koşullar altında öldürülmesi, tüm Londra halkının dikkatini çekmiş, moda dünyasını dehşete düşürmüştü. Halk, polis soruşturmasında ortaya çıkan suçun koşullarını öğrenmişti ancak kovuşturma davası açılan bu vaka öylesine güçlüydü ki, tüm gerçeklerin tam olarak ortaya çıkabilmesi için kanıtların önemli bir bölümü saklanmıştı. Şimdi, olayın üzerinden yaklaşık on yıl geçtikten sonra, nihayet bu olağanüstü olaylar zincirine ait kayıp halkaları bulmama izin verildi. Suç kendi başına zaten fazlasıyla ilgi çekiciydi ancak hayatım boyunca yaşadığım onca macera ve başımdan geçen sayısız olaylar arasında, araştırmam esnasında bana en büyük şoku ve şaşkınlığı yaşatan bu olayın akıl almaz sonucu, kesinlikle diğerleriyle mukayese edebileceğim türden değildi. Şimdi bile, üzerinden uzun bir zaman geçmiş olmasına rağmen, tüm olanları düşündükçe titrememe mani olamıyor, zihnimi kaplayan sevinç, şaşkınlık ve kuşku selini hissedebiliyorum. Dikkat çekici bir adamın düşünceleri ile eylemleri hakkında vermiş olduğum bilgilerle ilgilenen herkese, tüm bildiklerimi onlarla paylaşmadığım için beni suçlamamaları gerektiğini belirtmek isterim; ancak geçen ayın üçünde kalkan ve bizzat o kişinin dudaklarından dökülen bir yasakla engellenmemiş olsaydım bunu kesinlikle birinci vazifem olarak üstlenmiş olurdum.

Sherlock Holmes

Sherlock Holmes ile olan yakınlığımdan dolayı suç konusuna derinden ilgi duyduğum düşünülebilir ve o ortadan kaybolduktan sonra da halkı ilgilendiren çeşitli sorunları hiçbir zaman ihmal etmeden dikkatle okumaya devam ettiğimi söyleyebilirim; hatta daha ileriye gidip sırf kendimi tatmin etmek için, onun yöntemlerini kullanarak bu vakaları birden fazla kez çözmeye çalışmış ancak başarılı olamamıştım. Bununla birlikte, bana bugüne kadar Ronald Adair'in trajedisi kadar çekici gelen hiçbir vaka da olmamıştı. Bazı bilinmeyen kişi ya da kişilerin işledikleri kasıtlı cinayetin ardından açılan soruşturmada ortaya çıkan kanıtları okuduğumda, toplumun Sherlock Holmes'un ölümüyle ne büyük kayıp yaşadığını her zamankinden çok daha net bir şekilde fark ettim. Yaşanan bu garip vakada, özellikle onun ilgisini fazlasıyla çekecek birçok husus olduğundan emindim, muhtemelen Avrupa'nın ilk dedektifi olarak eğitilmiş gözlemleri ve kanıtları destekleyici zekâsıyla kesinlikle polislerin çabalarına katkı sağlayacak, belki de vakayı yine onlardan önce çözmeyi başaracaktı. Bütün gün hastalarımaya yaptığım ziyaretlerde aklım bu davada olmasına rağmen, bana yeterli gelebilecek hiçbir mantıklı açıklama bulamadım. Daha önce anlatılan bir hikâyeyi tekrar anlatma riskini göze alarak soruşturmanın, sonunda halkın da bildiği gerçeklerini yeniden özetlemek istiyorum.

Saygıdeğer Ronald Adair, o zamanlar Avustralya kolonilerinden birinin valisi olan Maynooth Kontu'nun ikinci oğluydu. Adair'in annesi, katarakt operasyonu için Avustralya'dan dönmüştü, oğlu Ronald ve kızı Hilda ile birlikte 427 Park Lane'de yaşıyordu. Toplumun yüksek kesiminde yaşayan genç

SHERLOCK HOLMES'UN DÖNÜŞÜ

adamın, bilindiği kadarıyla hiçbir düşmanı ya da kötü bir alışkanlığı yoktu. Carstairs'den Bayan Edith Woodley ile nişanlanmış ancak birkaç ay önce nişan karşılıklı anlaşmayla bozulmuştu ve bu olayın genç adamın üzerinde derin bir etki bıraktığına dair bir izlenim yoktu. Doğası gereği sessiz, duygusuz bir yapıya sahip olan genç adamın hayatı da genellikle dar ve geleneksel bir çevrede geçiyordu. Yine de ölüm 30 Mart 1894 gecesini, saat on ile on biri yirmi geçe arasında hiç beklenmeden ve çok tuhaf bir şekilde bu genç aristokratı hayattan kopardı.

Kart düşkünü biri olarak Ronald Adair, sürekli oyun oynar ama asla kendine zarar verebilecek yüksek oyunlara girmezdi. Baldwin, Cavendish ve Bagatelle kart kulüplerinin üyesiydi. Öldüğü gün, akşam yemeğinden sonra Bagatelle Kulübü'nde bir el vist¹ oynadığı ortaya çıkmıştı. Öğleden sonra da aynı kulüpte oyun oynadığını gören olmuştu. Onunla birlikte oynayan Bay Burray, Sör John Hardy ve Albay Moran, vist oynadıklarını, kartların eşit olarak dağıtıldığını beyan etmişti. Adair bu oyunda beş pounddan fazla kaybetmiş olamazdı. Çok büyük bir servete sahip olduğundan, böylesi bir kayıp onu hiçbir şekilde etkilemezdi. Neredeyse her gün kulüplerin birinde oyun oynardı ancak her zaman temkinli bir oyuncu olduğundan, masadan genellikle kazanarak kalkardı. İfadelelere göre, birkaç hafta önce Albay Moran'la eş olarak, Godfrey Milner ve Lord Balmoral'a karşı oynadıkları oyunun sonunda dört yüz yirmi pound kazanmıştı. Soruşturmanın neticesinde yakın tarihte olup biten her şey bunlardan ibaretti.

1) 18. ve 19. yüzyıllarda sıkça oynanan bir İngiliz iskambil oyunu. [ç.e.n.]

Suçun işlendiği gece, kulüpten saat tam onda dönmüştü. Annesi ile kız kardeşi o akşam bir akrabalarını ziyarete gitmişlerdi. Hizmetçi, onun ikinci katın ön tarafındaki, genellikle oturma odası olarak kullanılan odaya girdiğini duymuştu. Genç adam eve dönmeden önce, hizmetçi o odanın şöminesini yakmış, içeriye duman dolunca pencereyi açmıştı. Leydi Maynooth ile kızı on biri yirmi geçe eve dönmüş, o zamana kadar odadan hiç ses gelmemişti. Leydi Maynooth oğluna iyi geceler dilemek için odaya girmek istemişti. Ancak kapı içeriden kilitlenmişti, oğluna seslenmesine ve kapıya vurmalarına rağmen hiç cevap alamamıştı. Yardım çağırılmış ve sonrasında kapıyı kırmışlardı. Talihsiz genç adamı içeride masanın yanında yerde yatarken bulmuşlardı. Kafası, dağılan türde bir tabanca mermisiyle korkunç bir şekilde dağılmıştı ancak odada herhangi bir silah bulunamamıştı. Masanın üzerinde her biri on pound tutarında iki banknot ile toplamda on yedi poundluk altın ve gümüş bozuk paralar küçük bir yığın halinde bırakılmıştı. Paraların hemen yanında, kulüp arkadaşlarından bazılarının isimlerinin ve bazı rakamların yazılı olduğu bir not kâğıdı duruyordu; görünüşe göre, ölmeden önce oyunlarındaki kayıplarını ve kazançlarını hesaplamaya çalışmıştı.

Odadaki ayrıntıları daha yakından incelemek vakayı daha karmaşık hale getirmekten başka bir işe yaramamıştı. Öncelikle, genç adamın kapıyı içeriden kilitlemesine hiçbir neden bulunamamıştı. Muhtemelen bunu katil yapmış, cinayeti işledikten sonra pencereden kaçmıştı. Bununla birlikte, pencereden kaçabilmesi için en az yedi metrelik bir yükseklikten başarıyla atlaması gerekiyordu ve atlayacağı zemin de üzerleri

çiçek açmış büyük bir çiğdem yatağıyla kaplıydı. Ayrıca ne çiçeklerin ne de toprağın üzerinde ezilmeye ya da üzerine basılmaya dair bir iz vardı, evi yola bağlayan dar çimenlik alan üzerinde de herhangi bir ayak izine rastlanmamıştı. Bu yüzden de kapıyı genç adamın kilitlemiş olduğu gün gibi açıktı. Peki ama ölüm onu nasıl bulmuştu? Hiç kimse pencerede iz bırakmadan yukarıya tırmanamazdı. Birinin pencereden ateş ettiği varsayılacak olsa bile, bulunduğu konumdan bir tabancayla böylesi bir yarayı açabilmesi için gerçekten olağanüstü yetenekli biri olması gerekiyordu. Ayrıca, Park Yolu fazlasıyla işlek bir caddeydi ve evin neredeyse yüz metre ilerisinde bir taksi durağı vardı. Hiç kimse en ufak bir ses dahi duymamıştı. Yine de ortada ölü bir adam ve tabancadan çıkan bir mermi vardı; yumuşak uçlu, kişinin bedenine isabet ettiği anda dağılan mermi, genç adamın bir anda ölmesine sebebiyet verecek ciddi bir yara almasına neden olmuştu. Daha önce de belirttiğim gibi, genç Adair'in bilinen herhangi bir düşmanı yoktu, ayrıca odadan çalınan hiçbir değerli eşyanın da olmaması Park Yolu Gizemi'ni olduğundan çok daha karmaşık hale getiriyordu.

Tüm gün, öğrenmiş olduğum bu ayrıntıların hepsini aklımda defalarca yeniden gözden geçirerek onları birbirine bağlayacak bir teori bulmaya, zavallı dostumun her zaman söylediği gibi, soruşturmanın başlangıç noktasını oluşturan en az dirençli noktayı tespit etmeye çalıştım. Çok az ilerleme kaydettiğimi itiraf etmeliyim. Akşam çıktığımda parkta dolaşmaya çıktım, saat altı sularında kendimi bir anda Park Yolu'nun sonundaki Oxford Caddesi'nin ucunda buldum. Kaldı-

rımda duran, gözlerini bir evin penceresine dikmiş bir grup aylak, gitmek istediğim eve doğru beni yönlendirmiş oldu. Üzerinde sivil kıyafetleri olan, renkli gözlüklü, uzun boylu, dedektif olduğundan şüphelendiğim zayıf bir adam kendi teorisini anlatırken, kalabalık onu rahatça duyabilmek için etrafına toplanıyordu. Elimden geldiğince adama doğru yaklaştım ancak gözlemleri öylesine saçmaydı ki tiksintiyle hemen oradan geri çekildim. Bunu yaptığım sırada, arkamda duran sırtı eğik iki büklüm yaşlı bir adama çarparak elinde taşıdığı birkaç kitabın savrulmasına neden oldum. Adama kitaplarını toplarken yardım ettiğim sırada, kitapların birinin kapağında “Ağaca Tapınmanın Kökeni” ismini gördüğümü hatırlıyorum; bu yaşlı adam ya bir ticaret adamıydı ya da tamamen hobi olarak eski kitapları toplayan bir koleksiyoncuymuştu. Kaza için adamdan özür dilemeye çalıştım fakat sakarlığım yüzünden fazlasıyla hırpalanmış olan kitapların, sahibinin gözünde çok değerli oldukları aşikârdı. Beni hor gören bir ifadeyle süzerek homurtularla topuklarının üzerinde döndü ve hemen ardından da kambur sırtı ve beyaz favorileriyle kalabalığın arasına girerek ortadan kayboldu.

Park Yolu, 427 numaralı evde yaptığım gözlemler, ilgilendiğim sorunu gidermek açısından pek işe yaramamıştı. Ev, caddeden sadece bir buçuk metre yüksekliğinde alçak bir duvar ve çitle ayrılıyordu. Bu nedenle, herkesin bahçeye girmesi oldukça kolaydı ancak binanın dış kısmında herhangi bir su borusu ya da birisinin rahatça tırmanmasına yardımcı olacak bir düzenek olmadığından pencereye ulaşmak mümkün değildi. Burada işim bitince, aklım çok daha fazla karışmış hal-

de Kensington'a geri döndüm. Çalışma odama gireli henüz beş dakika olmuştu ki hizmetçi, kapıda beni görmek isteyen birinin olduğunu haber verdi. Ziyaretime gelen kişinin, araştırmamı yaptığım sırada çarptığım kitap koleksiyoncusu garip ihtiyar olduğunu görünce şaşkınlıktan olduğum yerde donakaldım; büyüdü bembeyaz saçlarının arasından belli belirsiz fark edilen sert ve kırışıklarla dolu bir yüzü vardı, sağ kolunun altına neredeyse bir düzine kadar o eski kitaplardan sıkıştırmıştı.

“Beni gördüğünüze şaşırdınız beyefendi” dedi, garip ve sinir bozucu bir sesle. Söylediklerini başımla onayladım.

“Eh, benim de vicdanım var beyefendi ve zavallı yaşlı bedenimle arkanızdan yetişmeye çalışırken bu eve girdiğimizi şans eseri görünce, içeri girip şu beyefendiyi bir göreyim, kaba davranışından dolayı herhangi bir kötü niyetim olmadığını açıklayayım ve kitaplarımı toplamada bana yardımcı olduğu için kendisine teşekkür edeyim, dedim.”

“Çok zahmet etmişsiniz” dedim adama, hâlâ şaşkın halde. “Peki, kim olduğumu nereden bildiğinizi sorabilir miyim?”

“Ah, beyefendi, çok büyük tesadüf eseri sizin komşunuzum, küçük kitapçı dükkânımı Church Caddesi'nin köşesinde bulabilirsiniz, sizi orada görmekten çok memnun olurum. Belki siz de kitap toplamak istersiniz; işte bakın yanımda *İngiliz Kuşları*, *Catullus* ve *Kutsal Savaş* kitapları var; hepsi de gayet ucuz. O ikinci raftaki boşluğu beş ciltle doldurabilirsiniz. Dağınık görünüyor, değil mi beyefendi?”

Arkamdaki rafı görmek için başımı çevirdim. Tekrar döndüğümdeyse, Sherlock Holmes çalışma masamın karşısında

Sherlock Holmes

gölümseyerek bana bakıyordu. Yerimden fırladım, birkaç saniye olduğum yerde donmuş halde, şaşkınlık içerisinde sadece ona baktım, sonrasında hayatımda ilk ve son kez bayıldım. Bir süre sonra gözlerime çöken gri sis tabakasının yavaş yavaş çözüldüğünü, dudaklarıma damlayan brendiden dolayı dilimin uyuştüğünü fark ettim. Holmes elinde bir şişeyle sandalyeme eğilmiş, beni süzüyordu.

“Sevgili Watson” dedi sonra, çok iyi hatırladığım sesiyle, “Sana binlerce özür borçluyum. Bu kadar etkileneceğine dair hiçbir fikrim yoktu.”

Onu kolundan tuttum.

“Holmes!” diye haykırdım. “Gerçekten sen misin? Gerçekten yaşıyor olabilir misin? O berbat uçurumdan tırmanarak kurtulman gerçekten mümkün mü?”

“Bir dakika” dedi Holmes. “Bir şeyleri tartışmak için kendini gerçekten iyi hissediyor musun? Gereksiz yere dramatik şekilde yeniden ortaya çıkışımla sana ciddi anlamda bir şok yaşattım.”

“Ben iyiyim Holmes ama gerçekten hâlâ gözlerime inanamıyorum. Yüce Tanrım, çalışma odamda tam karşımda duran kişi sensin!” Tekrar kavradığımda zayıf, sinirli kolunu hissettim.

“Eh, hayalet olmadığın kesin” dedim. “Sevgili dostum, seni gördüğüme çok sevindim. Otur ve bana hemen o korkunç uçurumdan nasıl kurtulduğunu anlat.”

Karşıma oturdu ve o her zamanki soğukkanlı, sakin tavırla bir sigara yaktı. Üzerinde kitap tüccarının yıpranmış eski

ceketi vardı ama kostümüne ait diğer aksesuarların hepsi; beyaz saçlar ve eski kitaplar, masanın üzerinde yığılı duruyordu. Holmes eskisinden çok daha zayıf ve sert görünüyordu, zarif yüzündeki ölü solgunluğu, bana son zamanlarda çok da sağlıklı yaşamadığını açıkça gösteriyordu.

“Gerinebildiğim için çok memnunum Watson” dedi. “Uzun boylu birinin birkaç saat boyunca kısa görünmek için kambur durması gerçekten çok zor. Şimdi, sevgili dostum, bu açıklamalardan sonra benimle işbirliği yapacak olursan, önümüzde çok zor ve tehlikeli bir gece olduğunu söylemek zorundayım. Belki de bütün olan biteni sana bu işi hallettikten sonra anlatsam çok daha iyi olacak.”

“Ama çok merak ediyorum. Şimdi duymayı tercih ederim.”

“Bu gece benimle gelecek misin?”

“Ne zaman ve nereye gelmemi istersen.”

“Gerçekten eski günlerdeki gibi. Gitmeden önce en azından akşam yemeği için vaktimiz olacak. Eh, o zaman şu uçurum olayını anlatayım sana. Aslında içine hiç düşmemiş olduğumdan, o uçurumdan kurtulmam hiç de zor olmadı.”

“Hiç düşmedin mi?”

“Hayır Watson, ben hiç orada değildim. Sana bıraktığım not ise kesinlikle gerçekleri anlatıyordu. Dar patika yol üzerinde Profesör Moriarty'nin o uğursuz silüetini gördüğüm anda, kariyerimin sonuna geldiğimden hiç şüphem yoktu. Onun gri gözlerindeki kaçınılmaz azmi görebiliyordum. Bir süre konuştuğuktan sonra, sana gönderdiğim kısa notu yazmak